

Təhsildə yeni keyfiyyət mərhələsi başlayır

Bu gün Azərbaycanda yeni təhsil ili başlayır. Hər növbəti təhsil ili həm də ötən təhsil ilinin yekunlarının qiymətləndirilməsi ilə də əlamətdar olur. Azərbaycan təhsilinin yeni mərhələyə hansı uğurlar, problemlər və perspektivlərlə qədəm qoymasını, ümumiyyətlə, təhsilimizin mövcud durumunu həmsöhbətimiz təhsil naziri Mikayıl Cabbarovla müzakirə etdik.

Ali məktəbə qəbul prosesində ciddi dəyişikliklər nəzərdə tutulur

- Cənab nazir, ali məktəblərə qəbulun statistikasına görə ötən 3 ildə təhsilin nəticələrinin getdikcə yaxşılaşdığını söyləyə bilərsiniz. Bu, təhsildə, nəhayət ki, müsbət keyfiyyət dəyişikliyinə keçidin başlanğıcıdır mı?

- Öncə yeni tədris ilinin başlaması münasibətilə bütün təhsil ictimaiyyəti, müəllimləri, təhsil alanları, valideynləri ürəkdən təbrik edir, uğurlar arzulayıram.

Ötən gün Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə IT STEP akademiya-sının açılış ölkəmizdə informasiya texnologiyaları sahəsində ilk peşə ixtisas təhsili ocağının yaranması ilə yadda qaldı. Eyni zamanda, bu tədris ilindən Azərbaycan-Fransız Universitetinin fəaliyyətə başlaması da ali təhsilimizin inkişafı və beynəlmilləşməsinə yeni halqa olacaq.

Bəli, ötən il də nəzərə alınmaq-la təhsil sahəsində baş verənlər keyfiyyətcə yeni mərhələnin başlanğıcıdır. Maksimalist olduğumuzdan hər zaman nəticələrin daha da yüksək olması istəyirik. Biz ölkə rəhbərliyinin təhsilin bütün sahələrinin inkişafı ilə bağlı qarşıya qoyduğu məqsədlərə nail olmaq üçün gücümüzü səfərbər etmişik. Məmnunam ki, artıq 3 ildir hər bir ixtisas qrupu üzrə nəticələr yüksəlir. Bu onu göstərir ki, apardığımız islahatlar hər hansı bir coğrafi məkan və ya ixtisas qrupu ilə məhdudlaşmır, hər bir şagirdin nailiyyətlərinə təsir edir.

Buraxılış imtahanlarının nəticələrindəki irəliləyişlər özünü qəbul imtahanlarında da büruzə verdi. Belə ki, ötən illərlə müqayisədə qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin sayı əzəla da, 200-dən artıq bal toplayan abituriyentlərin mütəlak sayı artıb. 2016-2017-ci tədris ili üçün qəbul imtahanlarının nəticələrində müsbət dinamika müşahidə edilir. Belə ki, bu il qəbul imtahanlarında 200-dən yuxarı bal toplayanların sayı rekord miqdarda - 34475 nəfər (43,9%) təşkil edib ki, bu da ötən ilki göstəricidən 3,9%, 2014-cü ildəki göstəricidən isə 9,2% artıqdır. 2015-ci ildə 200-dən yuxarı bal toplayanların sayı 33198 nəfər (40%), 2014-cü ildə isə 32159 nəfər (34,7%) təşkil edib. Bunu riyazi formullar da təsdiq edir.

Eyni zamanda, tələbə qəbulu imtahanlarında iştirak edərək 200-dən artıq bal toplayan abituriyentlərin nəticələrinə görə keyfiyyət göstəriciləri yüksəlib. Digər bir məsələ isə keçid balı-

dır. Bu, ali təhsilə çıxışı ilə bağlı olan bir məsələdir. Dünyada bununla bağlı iki təcrübə var. İlk nümunə keyfiyyətlə bağlıdır - ali təhsilə girişdə bal məhdudiyətinin qoyulması. Belə praktika dünyada mövcuddur. Bu gün Azərbaycan da bu modeldən istifadə edir. Hətta beynəlxalq səviyyəli test imtahanlarının nəticələrini eyni ölkədə universitetlərin reyting əmsalına görə dəyişir. Universitetlərə qəbulda keyfiyyətlə bağlı qoyulan bal məhdudiyəti həm də əmək bazarının tələbidir. Biz həm də son iki ildə ali təhsil müəssisələrinə bir sıra prioritet ixtisaslar üzrə minimal keçid ballarını artırmışıq. Yəni, burada qarşıya qoyulan məqsəd odur ki, ali təhsil müəssisələri öz potensialını və profilini nəzərə almaqla ixtisasları, onların sayını və sifarişlərini müəyyənləşdirməlidirlər.

İkinci yanaşma - hər istəyənlə ali təhsil almaq hüququ verməkdir. Burada önə çəkilən amil təhsilin ölçətanlılığıdır. Bir çox ölkələr ali təhsilə yiyələnmək arzusu olan hər kəsə bu hüququ verir. O şertlə ki, vətəndaş öz təhsil xərçini tam şəkildə üzərinə götürür. Ali təhsilin ölçətanlılığı "bilik iqtisadiyyatı" və ya "post sənaye" dövrü üçün uğurlu bir model kimi dəyərləndirilir. Bu, ölkədə insan kapitalının keyfiyyətinə müsbət təsir edir, iş yerlərinin yaradılması və iqtisadiyyatın inkişafı ilə sıx bağlıdır.

Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında da qəbul planının ləğvi nəzərdə tutulur. Bu isə universitetlərdən daxili qiymətləndirməyə və yekun imtahana olan yanaşmaya yeni baxış tələb edir.

Yuxarıda qeyd etdiyim mövzuların hər biri cəmiyyətdə müzakirə edilənlərdir. Bu məsələlər dövlətin iqtisadi siyasəti və strukturu, həmçinin ictimai siyasətlə sıx bağlıdır. - Belə bir yanaşma var ki, bir uşağa çəkilən xərc məktəbəqədər mərhələdə daha vacibdir, nəinki təhsilin digər səviyyələrində, o cümlədən ali təhsildə... - Tamamilə doğru qeyd edirsiniz. Aparılan tədqiqatlar bunu bir-mənalı təsdiq edir. Təhsilin bu mərhələsinin vacib olduğunu və bununla bağlı ölkə rəhbərliyinin və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, ölkəmizin birinci xanımı Mehriban Əliyevanın xüsusi yanaşmasını qeyd etmək lazımdır. Bir neçə ay bundan əvvəl Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin "Uşaqların məktəbə hazırlığının təşkil məsələləri" haqqında qəbul etdiyi qərar məktəbəqədər hazırlığın çərçivəsini genişləndirməyə yeni təkan verəcək.

Bu, hər kəsin marağındadır. Biz məktəbdə hazırlıq işini genişləndir-

Mikayıl CABBAROV: "Biz potensialımızı artırmaqla, innovasiyaları genişləndirməklə Azərbaycanı regionun təhsil mərkəzinə çevirməyi hədəfləmişik"

mək üçün ilk növbədə, elə ümumi təhsil müəssisələrinin infrastrukturundan istifadə etməyə qərar verdik. Yəni, bildiyiniz kimi, yeni tədris ilindən ümumtəhsil məktəblərində 5 yaşlı uşaqların dövlət hesabına məktəbə hazırlıq təhsilinə başlanılacaq. Artıq bununla bağlı Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutunda UNICEF-in maliyyə və metodiki dəstəyi ilə təlim proqramına start verilib. "Təlimçi hazırlığı" adlanan bu proqrama əsasən məktəbə hazırlıq qruplarında dərs deyəcək müəllimlər təlimatlandırılır.

Orta təhsildə buraxılış imtahanlarının nəticələri yaxşılaşdı

- Orta təhsildə son vaxtlar aparılan əsas dəyişikliklərdən biri də məktəblərdə təmayülləşmənin tətbiqidir. Bu, hansı zərurətdən yaranıb?

- Ümumi təhsilin təmayüllər üzrə təşkilini bu sahənin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün görülən işlərdən biri saymaq olar. Təmayülləşmə müvafiq fənləri əhatə edən təhsil sahələri üzrə fərqlənən şagirdlərin istedadlarının, onların potensial imkanlarının reallaşmasına və ümumi inkişafına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən prosesdir. Məqsəd təhsildə seçimişi etmiş şagirdlərə öz potensiallarını reallaşdırmaq üçün bütün imkanları yaratmaqdır.

Ötən tədris ilində 58 məktəbdə 176 sinif komplektində təxminən 3700 nəfərə yaxın şagird X sinifdə təmayüllər üzrə tədrisə cəlb olunub. Yeni tədris ilindən təmayülləşmə üzrə coğrafiya genişləndirilərək ölkənin 5 şəhər və 36 rayonu üzrə 124 məktəbdə tətbiq olunacaq. İndiyədək əldə olunan nəticələrin təhlili göstərir ki, tam orta təhsil səviyyəsində təmayülləşmənin tətbiqi şagirdlərin meyil və arzularına uyğun təşkil edildiyi üçün onlarda təlimə marağı xeyli artırıb, məktəblilərin təhsil nailiyyətlərinə müsbət təsir edib.

- Dərslər problemi ictimaiyyət tərəfindən daim müzakirə olunan ciddi məsələlərdəndir. Son illərdə bu sahədə hansı dəyişikliklər edilir? Bugünkü dərslərimiz tədris standartlarına tam uyğundur mu? Bu problemlə bağlı nə deyə bilərsiniz...

- Biz bu il çap edilən dərslərlərin yerlərə çatdırılması prosesini bir qədər tez həyata keçirdik. Düşündük ki, şagirdlərin bir məktəbdən digər məktəbə yerdəyişməsi, birinci sinif gedəcək şagirdlərin sayının dəqiqliklə müəyyən edilməsinin mümkünsüzlüyü dərslərlə təminatda çətinlik yaradır. Bu baxımdan valideynlərə və şagirdlərə müraciət etdik ki, göstərilən vaxtdək dərslərləri təhsil aldıkları məktəblərdən əldə etsinlər.

Sualınızın digər hissəsinə gəlirdikdə isə qeyd edə bilərəm ki, dərslər seçiminə şəffaflığı təmin etmək məqsədilə xüsusi sayt yaradılıb. Bununla bağlı davamlı ictimai rəy öyrənilir. Yəni, dərslərlərin yazılması prosesində mütəxəssislərin və ictimaiyyətin də rəy və təkliflərinin nəzərə alınmasına üstünlük verilir.

Bir məsələni də vurğulayım ki, elektron dərslərə xüsusi önəm veririk. Təhsil Nazirliyi tərəfindən yaradılmış elektron dərslər portalında (www.e-derslik.edu.az) 143 elektron kitab var. Onlardan 121-i dərslər, 22-si müəllim üçün metodiki vəsait-

dir. İnternetə çıxışı olan hər kəs istədiyi dərslərdən yararlanı bilər. Bu günə qədər portala daxil olanların sayı 1009766 nəfərdir.

- Buraxılış imtahanlarında şagirdlərin göstəricilərində də müsbət dinamika müşahidə edilir. Bu dinamikanın rayonlar üzrə bölgüsünü müəyyənləşdirmisinizmi?

- Son illərdə IX siniflər üzrə nəticələr daha ürəkəçandır. 2012-ci ildə iki məzundan biri, bu ilki IX siniflər üzrə buraxılış imtahanlarında hər 3 məzundan ikisi bütün fənlərdən müsbət qiymət alıb. Bu göstərici ötənillik göstəricidən 2,7 faiz daha yaxşıdır.

Həmçinin XI siniflər üzrə imtahanlarda məzunların 65 faizi bütün fənlərdən müsbət qiymət alıb. 2014-2015-ci tədris illəri üçün 9-cu sinif buraxılış imtahanında ən zəif nəticə göstərmiş və şagird sayı nisbətən çox olan 6 rayon pilot olaraq seçilib. Bu rayonlar - Astarə, Ağcabədi, Cəlilabad, Masallı, Saatlı və Sabirabad üçün inkişafyönümlü planlar hazırlanıb və həyata keçirilib.

Ötən illə müqayisədə hər iki fənn üzrə müsbət qiymət alanların sayında Astarə rayonu üzrə 22 faiz, Ağcabədi rayonu üzrə 15 faiz, Sabirabad rayonu üzrə 14 faiz, Masallı rayonu üzrə 11 faiz, Cəlilabad və Saatlı rayonlarının hər biri üzrə 9 faiz artım müşahidə edilib. Bununla yanaşı, digər bölgələrdə də IX sinif məzunlarının nəticələri yaxşılaşdı. Belə ki, Şəmkirdə 13 faiz, Gədəbəydə 10 faiz, Lerikdə 9 faiz, Salayanda 8 faiz, Hacıqabul, Beyləqan, İmişli, Zaqatala və Qobustan rayonlarının hər biri üzrə 7 faiz müsbət dinamika qeydə alınıb. Biz nəticələri ciddi təhlil edirik və ona uyğun tədbirlər həyata keçiririk.

Yüksək balla pedaqoji ixtisasları seçən tələbələrini sayı 10 dəfə artıb

- Hazırda müəllimlərin işə qəbulu prosesi necə tənzimlənir? Ümumiyyətlə, vakansiyaların gizlədilməsi halları mövcuddur mu?

- Bu gün müəllimlərin işə qəbulu mərkəzləşdirilmiş qaydada aparılır. Biz müəllim peşəsinin nüfuzunun artırılmasını, onun yüksək biliyə sahib olmasını, habelə pedaqoji təhsilə bilikli gənclərin cəlb olunmasını istəyirik.

Bilirsiniz ki, artıq bir neçə ildir ki, müəllimlərin işə qəbulu elektron proqram təminatı ilə həyata keçirilir. Bu il respublikanın ümumtəhsil müəssisələrində olan 3346 vakansiya müsabiqəyə çıxarılıb. Müsabiqədə iştirak etmək üçün müraciət edənlərin etdiyədək görünməmiş sayda - 31779 nəfərinin elektron ərizəsi təsdiq edililib. Ümumilikdə 2365 müəllim işə qəbul olunub.

Son dövrlərdə aparılan məqsədyönlü işlər nəticəsində müəllimlik peşəsinə seçən yüksək ballı məzunların sayı xeyli artıb. Məsələn, ötən tədris ilində yüksək balla pedaqoji ixtisasları seçən tələbələrini sayı 10 dəfə artıb. Təhsil Nazirliyi tərəfindən son 3 ildə birinci yerdə müəllimlik ixtisasını seçən, 500 və ya daha artıq bal toplayan 300 nəfər tələbəyə 100 manat dəyərində təqaüd verilir.

Müəllimlik ixtisasını seçən tələbə-gənclərlə aparılan sosioloji sorğunun nəticələri göstərir ki, bu gənclər düşüncülük şəkildə, ürək-

lərinin hökmü ilə və böyük həvəslə müqəddəs, şərəfli, eyni zamanda, məsuliyyətli peşə olan müəllimliyi seçiblər. Belə ki, sorğuda iştirak edən tələbələrini 70-80 faizi müəllim peşəsinə sevdiklərini bildirir.

- Bu il həm də onunla yadda qaldı ki, Təhsil Nazirliyi müəllimlərin ixtisasartırma təhsili ilə bağlı, bütövlükdə pedaqoji işçilərin peşəkar inkişafı ilə bağlı yeni yanaşma sərəgildir. Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutunun yeni təqdimatı təhsilimizdə nəyi dəyişəcək?

- Təhsilin keyfiyyəti müəllimin səviyyəsinə bağlıdır. Bəli, Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında müəllimlərin peşəkarlığının artırılması ayrıca bir istiqamətin mövzudur. Günün tələblərinə uyğun müəllim orduunu hazırlamaq və onları davamlı inkişafa sövq etmək xüsusi diqqət istəyir. Ötən ilin sonunda Bakı Pedaqoji Kadrların İxtisasartırma və Yenidən Hazırlanması İnstitutunun həm adı, həm də funksiyası dəyişdirilmişdir. Pedaqoji heyət üçün yeni modul-kredit və rəqabətəslə təlimlər sisteminin yaradılması istiqamətində iş gedir. Hazırda institut öz işini bu alqoritmə tənzimləyir: Müəllimlərin təlim ehtiyaclarının müəyyənləşdirilməsi; Ehtiyacları uyğun təlim paketlərinin hazırlanması; İxtisasartırma təlimlərinin birbaşa institutda deyil, tender yolu ilə seçilmiş universitet və ya əlavə təhsil müəssisələrində aparılması.

Düşünürük ki, bu, ixtisasartırma təlimlərinin keyfiyyətini yüksəldəcək və universitetlər, əlavə təhsil müəssisələri arasında sağlam rəqabətə dəstəkləyəcəkdir. Institut keyfiyyətə nəzarəti, qiymətləndirmə və sertifikatlaşdırma məsələlərini öz öhdəsində saxlayır. Vahid standartlar əsasında hazırlanmış ixtisasartırma təlimlərinin bir qurum tərəfindən keçirilməsi, digər qurum tərəfindən qiymətləndirilməsi də şəffaflığı və keyfiyyəti yüksəltməyə xidmət etməlidir.

Başqa bir vacib məsələ müəllimlər üçün elektron ixtisasartırma proqramlarının hazırlanmasıdır. İxtisasartırma proqramlarının nəzəri-informativ hissələrinin elektronlaşdırılması hər mənada işi xeyli yüngülləşdirir.

- Mikayıl müəllim, bu il həm də cənab Prezidentin sərəncamı ilə "Ən yaxşı müəllim", "Ən yaxşı məktəb" müsabiqələrinin qaydası dəyişdi. Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə qrant layihələrinin maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulub. Sizcə, bu, təhsildə nəyi dəyişəcək?

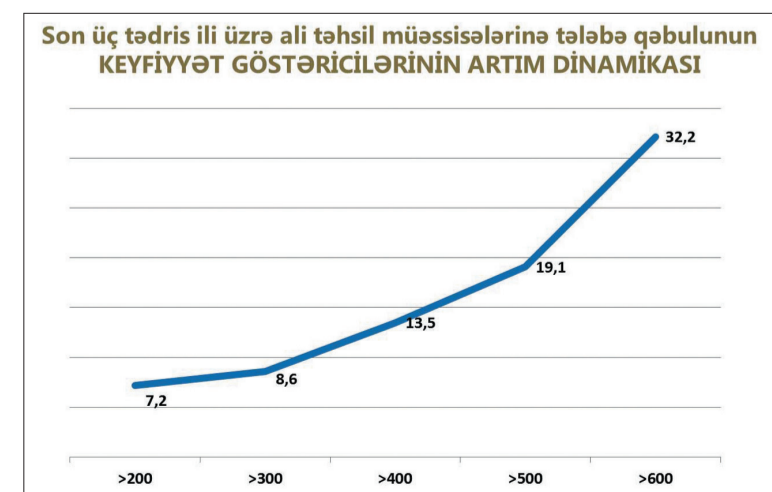
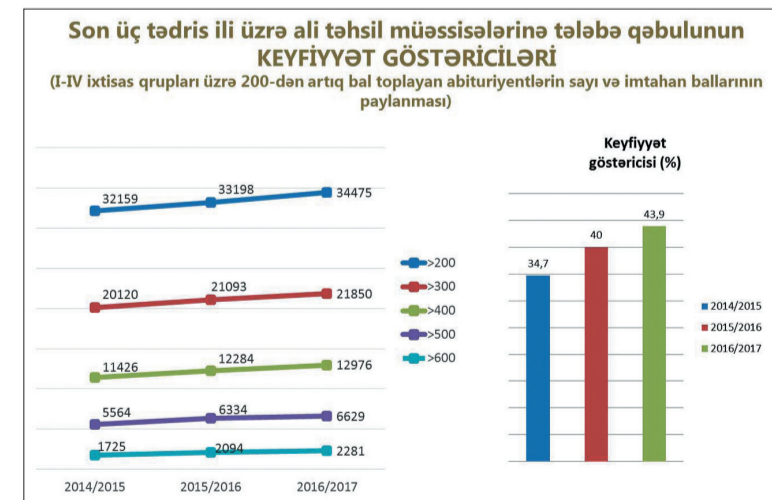
- Birincisi, bu, fəaliyyətin daha hədəfli və seçimli qurulmasına xidmət edəcək. Cənab Prezidentin sərəncamına əsasən, ən yaxşı ümumi təhsil müəssisəsi və ən yaxşı müəllim mükafatları üçün Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində hər il üzrə nəzərdə tutulan vəsait təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə qrant layihələrinin həyata keçirilməsinə yönəldiləcək. Sərəncam imkan verir ki, bu prosedə tək ümumi təhsil məktəbləri, müəllimlər deyil, eyni zamanda, ilk peşə, orta ixtisas və ali təhsil müəssisələri də cəlb olunsun. Bununla, universitetlər də öz ideyalarını, yanaşmalarını ortaya qoya biləcəklər.

Əvvəlki illərdə yüzlərlə ümumi-təhsil məktəbi fərqləndirildi, mükafatlar təqdim edildi. Bundan sonra ayrı-ayrı fərdlərin deyil, həmin şəxslərin təhsilə verəcəyi töhfələr qiymətləndirilməyə başlanacaq. Hazırkı dövrdə aparıcı mütəxəssislərin, onların müəllimlərinin ideyalarına ehtiyac var. Bu da innovasiyaların, kreativ yanaşmaların təhsilə gətirilməsinə xidmət edəcək.

- Bu gün aparılan islahatlarda məktəb direktorlarının seçimi də cəmiyyətin diqqətində olan məsələlərdəndir...

- Bu gün direktorlardan idarəetmədə yeni vərdişlərə yiyələnmə, tədris mühitinin şəffaflığının təmin edilməsi, təşəbbüskarlıq və məktəbin cəmiyyətin vacib halqası kimi rolunu dərk etmə kimi əsas keyfiyyətlər gözlənilir. Bütün nailiyyətlərin və qarşıda duran çağırışların kökü məktəbdən başlayır. İstənilən şəxsin, fərdin formalaşması, milli dəyərlərin daşıyıcısı olması, öz uğurunu fərd olaraq deyil, uğurlu bir dövlətin, cəmiyyətin uğuru kimi görmək imkanı məktəbdə olan mühtidən, təhsil imkanından asılıdır. Məktəbdə isə bu mühitin yaradıcısı məktəb direktorudur.

⇒ Ardı səh.5

Təhsildə yeni keyfiyyət mərhələsi başlayır

⇐ Övvəli səh.4

Müəllimlərin işə yanaşması, məktəb-valideyn münasibətləri məktəb direktorlarının fəaliyyətinə asılıdır. Məktəb direktorları üzrlərinə düşən məsuliyyəti layiqincə dəyərləndirməli, rəhbərlik etdikləri təhsil müəssisələrinin inkişafı naminə var gücləri ilə çalışmalıdırlar.

Bu il də məktəb direktorlarının iş qəbulu ilə bağlı yeni qaydalara uyğun olaraq, 4 mərhələdən ibarət müsabiqə keçirilib. Övvəlcədən müəyyənləşdirilmiş 597 vakant yerə 2260 nəfər müraciət edib. İmtahanda iştirak edən 1591 nəfərdən 516-sı müsahibə mərhələsinə buraxılıb. Onlardan 208 nəfəri ölkənin şəhər və rayonlarındakı vakant məktəb direktoru vəzifəsinə işə qəbul olunub.

Son 13 ildə məktəblərin 70 faizi yenidən tikilib və ya əsaslı təmir olunub

– “Məktəblilərin dostu” layihəsi də son vaxtların ən diqqətçəkən yeniliklərindən oldu. Görəsən bu, şagird-müəllim münasibətinin daha da yaxşılaşmasına, valideyn məmnuniyyətinə şərait yaradacaqmı?

Təhsil Nazirliyi “ASAN xidmət”lə birgə “Məktəblilərin dostu” layihəsinə start verib. Layihə təhsilin idarəedilməsinin təkmilləşdirilməsi, valideynlərin ümumi təhsil müəssisələrinin heyatında daha yaxından iştirakı məqsədilə həyata keçirilir.

“Məktəblilərin dostu”nun əsas vəzifələri müəllim və şagirdlər üçün təhlükəsiz mühit yaratmaq, ilk tibbi və psixoloji yardım göstərmək, müəllimlərin və şagirdlərin ümumi təhsil müəssisələrinin kollektivi və rəhbərliyi ilə maarifləndirmə və diaqnostik işlərin aparılması olacaqdır. “Məktəblilərin dostu” həmçinin hər bir yaş mərhələsində uşaqların hərtərəfli şəxsi keyfiyyətlərinin və intellektual inkişafının təmin olunması, onlarda özünü-tərbiyə və özünüinkişaf bacarıqlarının formalaşdırılmasında iştirak edəcəkdir. Layihə ilk mərhələdə Bakı şəhərindəki 30 ümumi təhsil müəssisəsində həyata keçiriləcəkdir.

– Son 3 ildə ölkə təhsilində olimpiadaların keçirilməsi ilə bağlı yaxşı əməliyyatlar aparılıb. Nəticələr nəyi deyir?

Sağlam və ədalətli rəqabət mühitində keçirilən bu yarışlar şagirdlərin müvafiq fənlərə olan marağının daha da artmasına səbəb olub.

Cari tədris ilində Koreya, Albaniya, Rusiya və Çində keçirilən 5 müxtəlif beynəlxalq fənn olimpiadasında Azərbaycan məktəbliləri 5 gümüş və 11 bürünc medal qazanıblar. Təsəffüf deyil ki, bir çox respublika və beynəlxalq olimpiada qaliblərimiz dünyanın nüfuzlu universitetlərində təhsil alırlar. Moskvada keçirilən Beynəlxalq Mendeleyev Olimpiadasının qalibləri Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinə, Balkan Riyaziyyat Olimpiadasında medal alan şagirdlər isə Türkiyənin Bilkent və Orta Doğu Texniki universitetlərinə dəvət ediləblər.

Respublika fənn olimpiadalarının birinci mərhələsində bu il iştirak edən şagirdlərin sayı xeyli artıb. Belə ki, iştirakçıların sayı 27 500 nəfər olub. Qaliblər arasında paytaxtla müqayisədə bölgə məktəblilərinin üstünlük təşkil etməsi isə müsbət hal kimi dəyərləndirilməlidir. Bu il 260 şagird olimpiadanın qalibi adına layiq görülüb.

– Məktəb tikintisinin statistikasına görə, Azərbaycan artıq uzun illərdir ki, qabaqcıl ölkələrdən sayılır. Bu sahədə son rəqəmlər necədir?

Bəli, Azərbaycan bu sahədə öncüdür. Son 13 il ərzində ölkəmizdə məktəblərin 70 faizi yenidən tikilib və ya əsaslı təmir olunub. Yeni tədris ilindən ölkə üzrə 29 yeni məktəb, o cümlədən Təhsil Nazirliyinin sifarişli ilə 7 məktəb istifadəyə verəcək.

101 məktəbdə əsaslı və 384 məktəbdə isə cari təmir işləri aparılıb. 10 təhsil müəssisəsinin tikintisi işə davam edir. Yeni tədris ilindən Təhsil Nazirliyinin Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsinin sifarişli ilə 2 internat məktəbi əsaslı təmir olunub, istifadəyə verəcək.

– Mikayıl müəllim, deyərsən, təhsilimiz getdikcə “asan”laşır. “ASAN məktəb”, “ASAN peşə”, “Məktəblilərin dostu” və sair. Maraqlı layihələrdir. Onların, xüsusən də elə “ASAN peşə” layihəsinin coğrafiyasını genişləndirmək mümkündürmü?

Təhsil sistemi əhalinin böyük hissəsini əhatə etdiyindən bizim “ASAN xidmət”lə olan əməkdaşlığımızın genişləndirilməsi təsadüfi xarakter daşmır. Məqsədimiz təhsil xidmətlərini daha rahat və şəffaf formada çatdırmaqdır. Bu tədris ilində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul pilot olaraq “ASAN peşə” layihəsi üzrə Bakı və Gəncə şəhərlərində fəaliyyət göstərən “ASAN xidmət” mərkəzlərində həyata keçirilib. Bu, Təhsil Nazirliyi ilə “ASAN xidmət” arasındakı əməkdaşlıq çərçivəsində reallaşdırılır. 4 mindən artıq şəxs ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul olunub.

“ASAN peşə” layihəsi vətəndaşların rahatlığının təmin olunması, Təhsil Nazirliyi – “ASAN xidmət” əməkdaşlığının səmərəliliyinin artırılması və ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şagirdlərin qəbulu prosesində subyektiv amillərin aradan qaldırılması məqsədlərinə xidmət edir.

Bundan əlavə, Bakı və Gəncə şəhərlərində ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri şəbəkəsinin rəşallaşdırılması, dövlət-özəl əməkdaşlığının qurulması və işəgötürənlərin peşə təhsilinin inkişafına yönələn layihələrə cəlb olunması (British Council və Absheron Hotel Group, Bosch, Knauf, “IT STEP Academy”) üzrə də iş aparılır. Ukraynanın “IT STEP Academy” şirkəti ilə birgə həyata keçirilən layihə çərçivəsində şəbəkə texnologiyaları və sistem inženirlik, kompüter qrafikası və dizayn, program təminatının yaradılması ixtisasları üzrə birgə fəaliyyət nəzərdə tutulub.

Təhsil Nazirliyi ölkə iqtisadiyyatının ixtisaslı kadrlara olan tələbatının ödənilməsinə, müasir iqtisadi çağırışlara çevik reaksiya vermək qabiliyyəti olan ilk peşə-ixtisas təhsil sisteminin formalaşdırılmasını və mövcud peşə təhsili şəbəkəsinin dövlət-biznes partnyorluğuna əsaslanan sistema transformasiyasını təmin etmək üçün kompleks tədbirlər həyata keçirir. Odur ki, müasir dövürün tələbinə uyğun ilk peşə-ixtisas təhsili ixtisaslarına yiyələnmək üçün yaradılmış imkan və potensialdan yararlanmaq abituriyentlərin seçimindən və istəyindən asılıdır.

Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin yaradılması da ilk peşə-ixtisas təhsili sahəsində peşə hazırlığının səmərəliliyini artırmaq və rəqabətqabiliyyəti ixtisaslı kadrların hazırlanmasını təmin etmək məqsədilə yaradılıb.

– Maarifçi Tələbə Kredit Fondu hansı məqsədlə yaradıldı? Hər tələbə bu kreditlərdən istifadə edə bilərmə?

– Maarifçi Tələbə Kredit Fondu Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Fond dövlət ali təhsil müəssisələri tərəfindən təsis olunub.

Fondun əsas missiyası təhsil haqqını ödəməkdə çətinlik çəkən aztəminatlı ailələrdən olan tələbələrə uzunmüddətli güzəştli kreditlər verilməsi vasitəsilə onlara ali təhsil almaqda bərabər imkanların yaradılmasıdır.

Tələbələr tərəfindən təhsil kreditləri üzrə müraciət yalnız elektron qaydada həyata keçirilir. Kreditlər üçün müraciət edən tələbələr müəyyən ümumi tələblərə cavab verməlidirlər. Belə ki, fonda Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olan, müvafiq təsisçi universitetlərin birində təhsil alan və təhsilini davam etdirmək üçün maliyyə yardımına ehtiyac duyan tələbələr müraciət edə bilərlər.

Cari ilin iyununda artıq 22 tələbəyə kredit ödənilib. Kreditlərin yenidən verilməsinə isə oktyabrın 1-dən başlanacaq. Tələbə kreditləri ilə bağlı artıq beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığa başlanılıb, o cümlədən Dünya Bankı ilə ilk danışıqlar aparılıb və texniki yardım göstərilməsi üçün məsləhətçi ayrılıb. Məqsəd beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsidir. Artıq bu işlər üzrə ilkin hesabat hazırlanıb.

Bu il ali təhsil müəssisələrinə rekord sayda tələbə qəbul olunub

– Azərbaycan-Fransız Universitetinin fəaliyyətə başlaması əsasında, gənclərimizin təhsili üçün yaradılan daha bir vasitədir və xüsusən qeyd olunan məsələlərdəndir. Bu, beynəlxalq əməkdaşlıq yönündə hansı irəliləyişlərə rəvac verəcək?

Azərbaycanla Fransa arasında bir çox sahələrdə olduğu kimi, təhsil sahəsində də yüksək səviyyədə əməkdaşlıq inkişaf edir. Azərbaycan-Fransız Universitetinin (UFAZ) yaradılması da bu əməkdaşlığın bariz nümunəsidir. Eyni zamanda, bu, Avropa keyfiyyətli ali təhsili ölkəmizdə əldə etməyə imkan verəcək, bu isə mühüm irəliləyiş olacaqdır.

UFAZ bu tədris ilindən ADNSU-nun binasında Azərbaycanda ən çox tələbat olan 4 ixtisas üzrə tədrisə start verəcək. Bu ixtisaslar kimya, geofizika, neft-qaz mühəndisliyi və kompüter elmləridir. Təhsil bütün ixtisaslar üzrə 1 il hazırlıq, 3 il əsas tədris müddəti olmaqla, 4 il davam edəcəkdir. UFAZ-məzunları ikili diplom (Strasburq Universiteti və ADNSU) əldə edə bilərlər.

– Ötən ilin dekabrında alimlərimiz üçün xüsusi imkanların yaradılması ilə bağlı Təhsil Nazirliyi ilə “Thomson Reuters” arasında müqavilə imzalandı. Bu müqavilənin hazırlıq işləri necədir?

Təhsil Nazirliyinin “Thomson Reuters” şirkətinin elmi tədqiqatlar və intellektual mülkiyyət üzrə şöbəsi ilə imzaladığı müqaviləyə əsasən, Azərbaycanın 40 ali təhsil müəssisəsi dünyada məşhur elmi istinad indeksli olan “Thomson Reuters Web of Science” platformasına çıxış əldə etmək imkanı qazanıb. Bununla yanaşı, AMEA-nın alimləri də bu platformadan istifadə edə bilərlər. Həmin bazarı çıxış beynəlxalq elmi dairələrdə tanınmaq və global universitet reytinglərində yüksəlmək imkanı verəcəkdir.

Dünyanın ən tanınmış elmi-analitik informasiya təminatçısı olan “Thomson Reuters” şirkəti ilə əməkdaşlıq rəqabətqabil insan kapitalının hazırlanması siyasətinə əsaslanır və ölkəmizin inkişaf konsepsiyasına dəstək göstərilməsi məqsədi daşıyır.

– Sizcə, tələbə köçürülməsinin elektron qaydada aparılması bu sahədə nəyi dəyişəcək?

– Bu ilin avqustunda tələbələrə köçürülməsində yenilik etdik. Artıq

təhsil alanların ölkə daxilində və xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrindən köçürülməsi, yaxud bir ixtisasdan digərinə dəyişdirilməsi elektron qaydada həyata keçirilir. Burada əsas məqsəd tələbə köçürülməsində şəffaflıq, rahatlıq və sadələşmiş prosedurun yaradılmasıdır. İndi tələbə rahat şəkildə bir universitetdən digərinə və ya bir ixtisasdan başqasına köçürülmək istəyirsə, bunun üçün sadəcə, elektron şəkildə məlumatlarını daxil edərək istəyini reallaşdırmaqla olar.

Təhsil Nazirliyinin əsas hədəfi odur ki, təhsil prosesinin baş verdiyi bütün sferalarda şəffaf mexanizm yaratsın. Yeni, müraciət edənə məmur arasında birbaşa ünsiyyət olmadan məsələ həllini tapsın. Bu həm də ölkəmizdə son illərdə tətbiq olunan elektron idarəçilik sisteminin bir həlqəsidir. Təhsil Nazirliyi təhsilin bütün sferalarında bu cür innovativ yanaşmaları davam etdirməyi əsas məqsəd sayır.

– Mikayıl müəllim, bu günlərdə Təhsil Nazirliyində keçirilən kollegiya iclası ali təhsilin inkişaf trendlərinə həsr olunmuşdur. Sizcə, bu inkişaf tendensiyalarını necə təsbit etmək olar?

Bu il ali təhsil müəssisələrində, belə demək mümkündürsə, ümumilikdə rekord sayda tələbə qəbul olunub. Bunu ilk növbədə qəbul imtahanlarında keçid balının aşağı salınması hesabına deyil, akademik nəticələrin yüksəldilməsi hesabına əldə etmişik. Bu, ölkəmizdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatların məntiqi nəticəsidir. Ali təhsil müəssisələrində üçün tələbələrə həm sayının artımı, həm tələbələrə göstərdikləri nəticələrin yüksəlməsi, düşünürəm ki, onların fəaliyyəti üçün çox müsbət bir şərait yaradır.

Bilirsiniz ki, cənab Prezidentin müvafiq fərmanı ilə bu yaxınlarda Azərbaycan Respublikasının “Elm haqqında” qanunu qəbul olunub. Həmin qanunda həmkarlarımızla dəfələrlə müzakirə etdiyimiz mövzulardan biri, nəhayət, öz müsbət həllini tapıb. Bu, çox böyük bir irəliləyişdir. Ölkəmizdə tədqiqat universitetlərinin tanınması – belə bir status, belə bir anlayış cənab Prezident tərəfindən müvafiq qanunla təsdiqlənib.

Biz ali təhsil müəssisələrində, xüsusilə böyük şəhərlərdə, ilk növbədə, paytaxtda tələbə yataqxanalarının az olmasını, bir çox universitetlərdə olmamasını müzakirə etmişik. Bunun səbəbləri də hər birimizə yaxşı məlumdur. Bizim təşəbbüsü-müzə müsbət cavab verərək Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi və təşəbbüsü əsasında şəhərimizin mərkəzi hissəsində 1000 nəfərlik tələbə yataqxanasının layihəsinə start verilib. Bu layihə dövlət-özəl tərəfdaşlığının daha bir nümunəsidir. Hazırda layihələndirmə işləri başa çatdırılıb

və yaxın günlərdə artıq tikinti işlərinə başlanacaq. Müasir tələbə yataqxanası bu gün mövcud olan ən müasir standartlara uyğun olaraq tələbə infrastrukturunu və bugünkü həyat tərzini nəzərə almaqla inşa ediləcəkdir.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, bu, dövlətin müvafiq ali təhsil müəssisəsinin, xüsusilə Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin balansında olan ərazilərdə həyata keçiriləcəkdir. Lakin burada layihənin bir özəlliyi vardır, biz belə bir fəlsəfə və siyasəti həyata keçirəcəyik ki, yalnız Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin tələbələri deyil, həmçinin digər ali təhsil müəssisələrinin yataqxanaya ehtiyacı olan tələbələri müvafiq kvotalara uyğun olaraq, həmin yataqxanalarda yerləşmək imkanı qazansınlar.

Bu qəbildən olan digər məsələlərdən biri kimi ölkəmizdə fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələrimiz üçün vahid elmi laboratoriyanın, vahid infrastrukturunun yaradılması məsələsini nəzərdən keçiririk. Məqsəd ondan ibarətdir ki, ölkəmizin ali təhsil sistemində yetişən tələbələr yalnız öz sahələrində püxtələşmiş mütəxəssis və peşəkar kimi deyil, həmçinin də müasir Azərbaycanın layiqli vətəndaşı kimi öz hüquq və vəzifələrini bilən, vətəninə, öz dövlətinə hörmətlə yanaşan bir gənc və şəxsiyyət kimi yetişdirilsin. Bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, bu bizim birgə işimizin nəticəsidir. Əminəm ki, bu istiqamətdə söylədiyimizi davam etdirəcəyik.

Ölkəmizdə bu il iki aparıcı ali təhsil müəssisəsinin yeni filialları fəaliyyətə başlayıb. Qazaxda Bakı Universitetinin, Zaqatalada Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin filiali. Bir yeni ali təhsil müəssisəsi – Azərbaycan-Fransız Universiteti yeni tədris ilindən fəaliyyətə başlayır. Bir sıra ali təhsil müəssisələri daxili transformasiya və beləliklə öz strukturlarının sağlamladılması prosesini davam etdirirlər. Beləliklə, biz potensialımızı artırmaqla, innovasiyaları genişləndirməklə Azərbaycanı region təhsil mərkəzinə çevirməyi hədəfləmişik.

– Cənab nazir, məktəbdənkənar təhsil sahəsində hansı yeniliklər var?

– Bu yeniliklər ötən tədris ilində kifayət qədər çoxsaylı olub. Növbəti tədris ilində də bu işin miqyası əhatəli olacaqdır. Bu tədbirlər çərçivəsində 60 minədək məktəblilərin müxtəlif tarixi və dövlət əhəmiyyətli məkanlara ekskursiyası təşkil olunub. “Multikulturalizm ili” ilə əlaqədar yaradıcılıq mərkəzlərinin müxtəlif konsert proqramları keçirilib.

İdman sahəsində isə bu ilin tədbirləri rəngarəng olub. Elə götürək Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə keçirilən “Bakı marafonu 2016” yarışmasını. Sevincindir ki,

“Bakı marafonu 2016”da Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki məktəblilərin əməkdaşları və idmançıları – Namiq Əsədov, Tural Sadıqlı, Elman Abışov, Raidə Aslanova, Rəşad Rəcəbli, Lalə Pirumova ən yüksək nəticə göstərənlərdəndir.

“Rio 2016” Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlıq ərəfəsində Milli Olimpiya Komitəsində idman federasiyaları, Gənclər və İdman Nazirliyinin rəhbərliyi ilə birgə geniş tərkibli görüşü keçirilib. Görüşün əsas məqsədlərindən biri təhsil və idman qurumları arasında üzvi əlaqəni təmin etmək, təhsil qurumlarının idman potensialından və məktəblilərin idman qurğularından səmərəli istifadə etmək olub. Həmçinin Milli Olimpiya Komitəsi, Gənclər və İdman Nazirliyi və müvafiq idman federasiyalarının dəstəyi ilə təhsil müəssisələrində şagirdlərin idmana, xüsusən də bədən tərbiyəsində cəlb olunması, məktəblilərin və gənclərin arasında idmanın kütləviyyəsinin təşviqi əsas mövzulardan biri olub. Sevincindir ki, son illərdə məktəbdənkənar tərbiyənin effektiv təşkilində müxtəlif miqyaslı yarışmalarda çıxış edən təhsil-idman məktəblilərinin yetirmələrinin sayı da çoxalıb.

Təsəffüf deyil ki, Rio-de-Janeyro şəhərində təşkil olunan XXXI Yay Olimpiya Oyunlarında respublikamızı təmsil edənlər arasında yüksək nailiyyət qazanmış 2 nəfər idmançı Təhsil Nazirliyi sistemində fəaliyyət göstərən uşaq-gənclər idman məktəblilərinin yetirmələrinəndir. Belə ki, sərbəst güləş üzrə 1 idmançımız gümüş, digəri isə bürünc medala layiq görülüb. Həmçinin Təhsil Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Gəncə şəhər Fiziki Hazırlıq Klubunun direktoru Ramil Qasımov “Rio-2016” XV Yay Paralimpiya Oyunlarında qızıl medal qazanıb. Bütün bu uğurlar ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin idmanın inkişafına göstərdiyi dəvamlı qayğı sayəsində qazanılan nailiyyətlərin sırasını daha da zənginləşdirir.

Bakıda keçirilən 42-ci Ümumdünya Şahmat Olimpiadasında 6 komanda üzrə 30 şahmatçı ilə təmsil olunan milli komandamızın üzvlərindən 22-si Təhsil Nazirliyi sistemində fəaliyyət göstərən UGŞM-in yetirmələridir.

Ümumilikdə, təhsil insan inkişafının əhəmiyyətli təminatçısıdır. İstər tədrisdə qazanılan akademik göstəricilər olsun, istərsə də təhsil alanın fiziki inkişafı. Bu vəhdətdə məktəbin, ailənin və bütövlükdə sosial mühitin gəncin formalaşmasında rolu danılmazdır. Təhsilin dəyər və məqsədi də təkcə təhsil alanın imtahan bali ilə ölçülmür, yetkin vətəndaşın formalaşması ilə birbaşa bağlıdır.